

Starta ett fritidshjälpmedelbibliotek för en jämlik fritid

Motion av Lisa Palm (Fi)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

Lisa Palm (Fi) har till kommunfullmäktige inkommit med en motion om att starta ett fritidshjälpmedelbibliotek för en jämlik fritid. I motionen föreslås att Stockholms stad öppnar ett fritidshjälpmedelbibliotek där det ska finnas möjlighet ett korttidslåna exempelvis ramper, strandrullstolar och cyklar som kan ta rullstolar. Fritidshjälpmedelbiblioteket föreslås kunna nyttjas av såväl privatpersoner som föreningslivet för att kunna tillgängliggöra aktiviteter och evenemang.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, DHR Stockholm, Fritidsbanken, Funktionsrätt Stockholms stad, Neuro Stockholm, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU) Stockholm och Stiftarna av independent Living i Sverige (STIL). Neuro Stockholm deltar i svaret från Funktionsrätt Stockholms stad.

Stadsledningskontoret anser att frågan om fritidshjälpsmedel för personer med funktionsnedsättning bör hanteras inom ramen för den etablering av fritidsbibliotek som pågår i staden så långt det är möjligt.

Idrottsnämnden samordnar arbetet med etablering av fritidsbibliotek i staden och anser att frågan om fritidshjälpmedelbibliotek lämpligast hanteras inom ramen för etableringen.

Kulturnämnden instämmer i att fritidshjälpmedelbibliotek är bra för jämlikhet, folkhälsa och gemenskap och bistår gärna ett eventuellt arbete.

Socialnämnden ser positivt på att möjligheten till låneverksamhet ökar då det kan skapa en mer jämlik fritid för personer med funktionsnedsättningar. *Skarpnäcks stadsdelsnämnd* lyfter vikten av en meningsfull fritid och menar att fritidshjälpmedel gör det lättare för personer med funktionsnedsättning att utöva aktiviteter eller sporter.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd påpekar att en etablering av fritidshjälpmedelbibliotek behöver utredas vidare.

Östermalms stadsdelsnämnd anför att staden arbetar aktivt för att personer med funktionsnedsättning ska tillförsäkras en jämlik och meningsfull fritid.

DHR Stockholm stöder motionen i dess utformning.

Funktionsrätt Stockholms stad föreslår att idrottsnämnden får i uppdrag att starta ett flertal fritidsbanker i staden där fritidshjälpmedel är inkluderade i sortimentet. *Fritidsbanken* är positiva till förslaget att starta fritidshjälpmedelsbibliotek.

Neuro Stockholm instämmer i svaret från Funktionsrätt Stockholms stad.

RBUS Stockholm ställer sig bakom motionen.

STIL välkomnar förslaget om fritidshjälpmedelsbibliotek i Stockholms stad.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Alla barn och ungdomar, oavsett bakgrund, har rätt till en meningsfull fritid. Ett av idrottsnämndens mest centrala uppdrag är att arbeta för just detta. Särskild hänsyn ska också tas till de behov som personer med funktionsnedsättning har. Att tillgängliggöra idrottande och friluftaktiviteter för fler är alltså någonting som staden redan idag ska arbeta med.

Motionären föreslår att idrottsnämnden startar ett fritidshjälpmedelbibliotek där det ska finnas möjlighet att låna exempelvis liftar, ramper och strandrullstolar. Som bland annat idrottsnämnden poängterar kan detta i stället vara någonting att se över i samband med nyetableringar av andra fritidsbibliotek i staden. Det bör också poängteras att det i huvudsak är regionens ansvar att tillhandahålla olika typer av hjälpmedel.

Bilagor

Motion om att starta ett fritidshjälpmedelbibliotek för en jämlik fritid, dnr KS 2021/1345-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Särskilt uttalande av Karin Ernlund (C) enligt följande.

Alla barn och unga i Stockholm har rätt till en meningsfull fritid. Under den föregående mandatperioden startade den grönbå majoriteten upp ett arbete med att etablera fritidsbibliotek i staden tillsammans med Fritidsbanken. Fritidsbanken lånar ut utrustning både till personer med och utan funktionsnedsättning som vill prova på sport- och friluftaktiviteter. Vi vill uppmana vänsterstyret att fortsätta det goda samarbete vi haft med Fritidsbanken under mandatperioden och att kommande etableringar av fritidsbibliotek sker i samarbete med Fritidsbanken. Det finns stora samordningsvinster att göra när man använder samma aktör och stadsdelarna inte behöver uppfinna hjulet gång på gång. Fritidsbanken har ett redan upparbetat och växande lager av utrustning som kan lånas in mellan verksamheterna över kommungränserna. Precis som både idrottsnämnden och Fritidsbanken påpekar i sina remissvar så är det klokt att samordna utlåning av just fritidshjälpmedel inom ramen för kommande etableringar av fritidsbibliotek.

Stockholm den 21 december 2022

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ärendet

Lisa Palm (Fi) har till kommunfullmäktige inkommit med en motion om att starta ett fritidshjälpmedelbibliotek för en jämlik fritid. I motionen föreslås att Stockholms stad öppnar ett fritidshjälpmedelbibliotek där det ska finnas möjlighet ett korttidslåna exempelvis ramper, strandrullstolar och cyklar som kan ta rullstolar.

Fritidshjälpmedelbiblioteket föreslås kunna nyttjas av såväl privatpersoner som föreningslivet för att kunna tillgängliggöra aktiviteter och evenemang.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, DHR Stockholm, Fritidsbanken, Funktionsrätt Stockholms stad, Neuroförbundet Stockholms län (Neuro Stockholm), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU) Stockholm och Stiftarna av independent Living i Sverige (STIL). Neuro Stockholm deltar i svaret från Funktionsrätt Stockholms stad.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	5
Idrottsnämnden	5
Kulturnämnden	6
Socialnämnden.....	7
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	9
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	9
Östermalms stadsdelsnämnd.....	10
DHR Stockholm.....	11
Fritidsbanken.....	11
Funktionsrätt Stockholms stad	14
RBU Stockholm	15
Stiftarna av independent Living i Sverige (STIL).....	15
Reservationer m.m.	17

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens arbete med fritidsfrågor för personer med funktionsnedsättning är betydelsefullt för att nå kommunfullmäktiges mål I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet samt Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.

En meningsfull fritid är av stor vikt för människans välmående, inte minst är det av stor vikt för barn och unga. Av Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018–2022 (dnr KS 2018/228) framkommer att personer med funktionsnedsättning från sju år är en prioriterad målgrupp och att stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden ska berika utbudet av aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Staden ska även underlätta för dessa personer att medverka i befintligt utbud genom att definiera och undanröja de hinder för deltagande som finns.

Idrottsnämnden ansvarar för att, tillsammans med stadsdelsnämnderna, anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning. I ärendet Avstämning av mål och budget för 2022 beviljades idrottsnämnden dessutom 2 mnkr för att bistå stadsdelsnämnderna att starta fritidsbibliotek i minst två stadsdelsnämndsområden. Stadsledningskontoret anser att frågan om fritidshjälpsmedel för personer med funktionsnedsättning bör hanteras inom ramen för den etablering av fritidsbibliotek som pågår i staden så långt det är möjligt. Fritidshjälpsmedel för personer med funktionsnedsättning är dock i de allra flesta fall individuellt anpassade och används för personligt bruk. I några av stadens simhallar finns det träningshjälpmedel som besökarna kan låna.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motion om att starta ett fritidshjälpsmedelbibliotek för en jämlik fritid anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 mars 2022 följande.

Att besvara remissen med hänvisning till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Fritidshjälpsmedel för personer med omfattande funktionsnedsättning är oftast individuellt anpassade och används för eget bruk. För personer med mindre omfattande funktionsnedsättningar är samverkan med till exempel Region Stockholms Habilitering lämpligt. Habiliteringen har god kännedom om rekommenderade hjälpmedel som kan vara till fördel för flertalet personer till exempel äldre, nyskadade unga/gamla och personer med funktionsnedsättning. I några av stadens simhallar finns det redan träningshjälpmedel som kunder kan låna.

Utöver ovan beskrivna möjlighet anser förvaltningen att frågan om fritidshjälpmedelbibliotek lämpligast hanteras inom ramen för den etablering av fritidsbanker som pågår i staden. Det finns klara fördelar med att samordna utlåning av fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning med utlåning av annan idrotts- och fritidsutrustning.

Staden har valt att använda den ideella föreningen Fritidsbankens modell för etablering av utlåning av idrotts- och fritidsutrustning. Ett antal stadsdelsförvaltningar har ansökt om stöd för att kunna etablera en fritidsbank. Idrottsförvaltningen ska samordna arbetet med etableringen.

Fritidsbanken driver ett nationellt treårigt projekt som Allmänna arvsfonden finansierar. Projektet syftar till att tillgängliggöra utrustning för utlån till personer med funktionsnedsättning. Även Kronprinsessparets stiftelse, Riksidrottsförbundet, Myndigheten för Delaktighet, Generation Pep, DHR, Funktionsrätt Sverige och Region Värmland står bakom projektet. Förvaltningen bedömer att projektet svarar mot intentionen i motionen. Därför anser förvaltningen att det inte finns skäl för staden att starta ett separat planeringsarbete för fritidshjälpmedelbibliotek.

Idrottsnämndens funktionshinderråd ställer sig positiv till motionen och föreslår att idrottsnämnden ges uppdraget att närmare undersöka möjligheterna att starta ett fritidshjälpmedelbibliotek. De tar också upp några viktiga aspekter som behöver klargöras innan ett fritidshjälpmedelbibliotek inrättas. Det handlar bland annat om huvudmannaskap, behovet i stadens alla delar, tydlig gränsdragning så att Region Stockholm inte hänvisar till lån istället för ordination, transport av tyngre eller större hjälpmedel, t.ex. ramper samt försäkringar.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 mars 2022 följande.

Att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ersätтарыtrande av Madeleinie Kaharascho Fridh (Fi), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

En meningsfull fritid är av stor vikt för människans möjlighet att må bra och utvecklas. Inte minst är det av stor vikt för barn och unga. En av Stockholms stads målsättningar är att ”Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadens utbud av aktiviteter ska svara mot olika behov hos barn och unga med särskilt fokus på grupper som inte nås av dagens verksamheter”. (Stockholms stads budget 2022, s. 91). För att uppnå denna målsättning behövs kontinuerlig utveckling av stadens verksamheter och initiativ till nya metoder och modeller.

Kulturförvaltningen instämmer i att ett fritidshjälpmedelbibliotek är bra för jämlikhet, folkhälsa och gemenskap. Ett fritidshjälpmedel-bibliotek bedöms inte ligga inom

kulturförvaltningens verksamhetsområde utan, som motionen föreslår, inom idrottsförvaltningen. Idrottsförvaltningen driver, tillsammans med stadens stadsdelsförvaltningar, arbetet med meningsfull fritid för barn och vuxna med funktionsnedsättning.

Kulturförvaltningen bistår gärna ett eventuellt arbete med ett fritidshjälpmedelbibliotek inom ramen för samordningsuppdraget för verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 mars 2022 följande.

Att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Karin Gustafsson m.fl (S), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl (V), se Reservationer m.m.

Ersätтарыtrande av Anna Rantala Bonnier (Fi) som instämde i reservation från Socialdemokraterna.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 februari 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Personer med funktionsnedsättning har en mindre aktiv fritid

Förvaltningen är enig med motionären om att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjligheter till en aktiv fritid som andra. Som motionären skriver har MFD gjort en kartläggning som bekräftar detta. Kartläggningen visar att de huvudsakliga anledningarna är hinder i form av bristande tillgänglighet, begränsad ekonomi och avsaknad av socialt nätverk. Vidare är fritidshjälpmedel och parasportutrustning för vissa personer en förutsättning för att kunna vara aktiv på fritiden.

MFD:s slutsats är att den enskildes privatekonomi och kunskap påverkar tillgången mer än behovet av fritidshjälpmedel och att detta inte gynnar en likvärdig tillgång till fritidshjälpmedel för alla. Förvaltningen ser inga skäl att ifrågasätta de slutsatser som MFD drar.

Kommunens och idrottsnämndens uppdrag

Enligt Lag (1993:387) om stöd och service till personer med funktionsnedsättning (LSS) ska kommunen verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som omfattas av någon av personkretsarna.

Med anledning av att personer med funktionsnedsättning är en grupp som ofta har en mindre aktiv fritid än andra har idrottsnämnden en rad pågående uppdrag och aktiviteter för att främja fritids- och idrottsaktiviteter för dessa. Nämnden ska även vid behov bistå stadsdelsnämnderna att starta fritidsbibliotek.

Stockholms stad har även ett idrottspolitiskt program som sträcker sig mellan 2018-2022. I programmet är personer med funktionsnedsättning från sju år en prioriterad målgrupp. Stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden ska enligt programmet berika utbudet av aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Staden ska även underlätta för dessa personer att medverka i befintligt utbud genom att definiera och undanröja de hinder för deltagande som finns.

Sammanfattningsvis visar stadens styrdokument att Stockholm på många sätt arbetar utifrån intentionen i LSS samt stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättningar (mål 7 om meningsfull fritid).

Utlåningsverksamhet

Förvaltningen ser positivt på att möjligheten till låneverksamhet ökar då det kan skapa en mer jämlik fritid för personer med funktionsnedsättningar. Förvaltningen har kännedom om två utlåningsverksamheter av fritidsartiklar i stadens regi. Den ena drivs av Farsta stadsdelsnämnd och det andra ska startas av Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd under 2022. Förvaltningen välkomnar om dessa låneverksamheter utvecklas i syfte att även omfatta fritidshjälpmiddel. Detta är i linje med det förslag som MFD ger om utlåningsverksamhet som ett av flera sätt att ge förutsättningar för personer med funktionsnedsättningar att testa olika aktiviteter och få en mer aktiv fritid. Det är också i linje med stadens idrottspolitiska program.

Förvaltningen menar dock att ett fritidshjälpmiddelsbibliotek inte ska drivas av en stadsövergripande facknämnd som exempelvis idrotts- eller kulturnämnden. Däremot kan facknämnderna ge ett strategiskt stöd till stadsdelsnämnderna, till exempel genom att ta fram förslag på baspaket med fritidshjälpmiddel som kan vara relevanta att tillhandahålla på ett fritidsbibliotek.

Undantag för individuellt anpassade hjälpmedel

Hjälpmiddel är enligt definitionen i Socialstyrelsens termbank en individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning. Ett hjälpmedel kan förskrivas, men kan också köpas eller hyras av personen själv. I vissa fall kan även ett hjälpmedel ges som bistånd enligt 4 kap 1 Socialtjänstlagen.

Fritidshjälpmiddel kan vara både enkla och avancerade, allt från anpassade spelkort eller hjälpmedel för att kunna skapa och spela musik till specialanpassade rullstolar och sit-ski för utförsåkning.

I Stockholmsregionen förskrivas inte fritidshjälpmiddel av legitimerad personal, med undantag för vissa hjälpmedel till barn- och unga för deras lek och utveckling. En person som önskar ett fritidshjälpmiddel uppmanas kontakta sin förskrivare för att få information om vart det går att låna eller köpa sådana, samt information om möjlighet att söka bidrag och stipendier.

Förvaltningen vill dock lyfta behovet av att även vuxna personer med funktionsnedsättningar får fritidshjälpmedel förskrivna av legitimerad personal. En person som förskriver hjälpmedel har ett ansvar för att prova ut, anpassa och välja lämplig produkt, samt vid behov specialanpassa produkten. När personen har fått produkten ingår att instruera och träna samt följa upp och utvärdera funktion och nytta av hjälpmedlet. Det kan finnas skaderisker om produkter används på fel sätt. Detta skulle dock förutsätta ett tydliggörande av regelverken från regionen.

Förvaltningen vill lyfta detta för att visa att frågan är komplex och att det inte är självklart att individuellt anpassade hjälpmedel kan vara lämpliga att erbjuda på fritidsbibliotek.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 mars 2022 följande.

Att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skarpnäcks stadelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att alla har rätt till en meningsfull fritid utifrån sina egna förutsättningar. Fritidshjälpmedel gör det lättare för personer med funktionsnedsättning att utöva fritidsaktiviteter eller sporter. Av Hälso- och sjukvårdslagen framgår inte vad som ska räknas som hjälpmedel, därmed har det varierat mellan olika regioner vad som har räknats som fritidshjälpmedel och vilket stöd som erbjudits för att låna eller köpa dessa.

Vissa enkla hjälpmedel räknas som konsumentprodukter och hamnar under egenansvar och förskrivs därför inte längre i Region Stockholm. Fritidshjälpmedel är ett sådant exempel. Där behövs inte en förskrivningsbehörig/sakkunnig person som instruerar och följer upp användningen utan de kan användas utan närmare instruktioner.

I stadens budget för 2022 har medel avsatts för driftåtgärder för fritidsbibliotek i minst två stadsdelsområden. Förvaltningen anser att det borde vara möjligt för fritidsbibliotek att i viss mån även låna ut fritidshjälpmedel och att det därmed vore lämpligt att samla dessa uppdrag. Det förutsätter dock att staden avsätter medel för driftåtgärder under kommande år.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 mars 2022 följande.

Att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Rashid Mohammed m.fl. (V), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Karin Ploén (Fi) med instämmande av Anna Jonazon m.fl. (S), se Reservationer m.m.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 februari 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att alla har rätt till en meningsfullfritid utifrån sina egna förutsättningar. Fritidshjälpmedel gör det lättare för personer med funktionsnedsättning att utöva fritidsaktiviteter eller sporter. Av Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) framgår inte vad som ska räknas som hjälpmedel, därmed har det varierat mellan olika regioner vad som har räknats som fritidshjälpmedel och vilket stöd som erbjudits för att låna eller köpa dessa. Vissa enkla hjälpmedel räknas som konsumentprodukter och hamnar under egenansvar och förskrivs därför inte av Region Stockholm. Fritidshjälpmedel är ett sådant exempel.

Personer med funktionsnedsättning är överlag mindre aktiva på sin fritid och mår sämre än befolkningen i övrigt. Att fler unga med funktionsnedsättning kan ta del av och få en aktiv fritid är viktigt, något som fritidshjälpmedelsbibliotek skulle kunna bidra till.

För att hjälpmedlen inte ska utgöra en risk för de som använder dem är det viktigt med tydliga instruktioner, exempelvis bildstöd och märkning för att skapa förståelse för hur och i vilka sammanhang hjälpmedlen ska användas. Personer med kognitiva funktionsnedsättningar kan behöva tydliga instruktioner med bilder som beskriver hur man gör en aktivitet. Förslaget kan även utökas med att inkludera utlåning av material som finns på vissa idrottsplatser och som skulle kunna användas i närmiljön exempelvis tandemcyklar, sparkar, källkar eller ramper för bouleklot.

En etablering av fritidshjälpmedelsbibliotek behöver dock utredas vidare och frågor såsom ansvar, kostnad, kunskap om brukarnas behov utifrån funktionsnedsättning, kunskap om hjälpmedlens funktionalitet samt förflyttning av hjälpmedel adresseras. En behovsanalys behöver genomföras för att i så stor grad som möjligt korrelera behoven med de fritidshjälpmedel som ska finnas tillgängliga. Samverkan med regionen är därför av vikt.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2022 följande.

Att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att staden arbetar aktivt för att personer med funktionsnedsättning ska tillförsäkras en jämlik och meningsfull fritid, både stadsövergripande så väl som inom stadsdelarna. Motionärens förslag bedöms öka tillgänglighet till fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättning och stärka stadens funktionshinderpolitiska mål.

Förvaltningen anser att frågan om fritidshjälpmiddelsbibliotek lämpligast hanteras inom ramen för den etablering av fritidsbanker som pågår i staden

DHR Stockholm

DHR Stockholms yttrande daterat den 22 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

DHR Stockholmsavdelningen har ombetts att komma in med synpunkter på ovanstående motion. Våra synpunkter är:

Att DHR Stockholmsavdelningen stöder motionen i dess utformning.

Att Staden utreder hur transport av dessa hjälpmedel skall ske exempelvis hur får man en strandstol transporterad till stranden?

Fritidsbanken

Fritidsbankens yttrande daterat den 23 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Fritidsbanken Sverige är positiva till förslaget att starta fritidshjälpmiddelsbibliotek. Vi ser dock behovet av att inkludera fritidshjälpmiddelsbibliotek i befintliga etableringar av utlåningsverksamhet av sport- och friluftsutrustning i Stockholms stad.

Motivet att inkludera det föreslagna fritidshjälpmiddelsbiblioteket i kommande etableringar är att:

- möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att låna tillsammans med andra på samma villkor samt,
- Att kostnadseffektivt kunna skapa ett tillräckligt stort utbud för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i beslut som rör den egna fritiden.

Fritidsbanken Sverige föreslår att Stockholms stad etablerar utlåningsverksamhet av sport- och friluftsutrustning i ett antal stadsdelar i samarbete med Fritidsbanken.

Fritidsbanken lånar ut utrustning både till personer med och utan funktionsnedsättning som vill prova på sport- och friluftaktiviteter.

Genom att göra detta skulle Stockholms stad få möjlighet till att:

- Ta del av erfarenheter och kunskap som byggts upp av att ha startat och drivit mer än 100 fritidsbanker runt om i Sverige under flera år. Det är långsiktigt effektivt att nyttja tidigare framgångsfaktorer och undvika fallgropar andra redan gjort.
- Få del i ett redan uppbyggt nätverk med kunskap och erfarenheter.
- Ta del av den aktiva satsning som Fritidsbanken gör för att öka möjligheterna för

personer med funktionsnedsättning att låna sport- och friluftsutrustning. Under det halvår satsningen varit igång har antalet fritidsbanker som har parasportutrustning att låna ut ökat från 18 till 38 stycken. Satsningen genomsyras av brukarperspektivet och alla insatser syftar till att öka den enskildes inflytande.

- Ta del av Fritidsbankens marknadsföring mot målgruppen personer med funktionsnedsättning och närstående.
- Använda ett starkt och inarbetat nationellt varumärke med tillgång till färdiga profilprodukter.
- Använda de kognitiva bildstöd som Fritidsbanken tagit fram tillsammans med personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Bildstöden beskriver hur man använder vanlig sport- och friluftsutrustning som finns att låna från Fritidsbanken.
- Använda det digitala utlåningssystem som utarbetats under många år och automatiskt genererar utlåningsstatistik.

Det är viktigt att kommande etableringar av fritidsbanker i Stockholms stad tar höjd för att inkludera fritidshjälpmedel, t ex i form av lokalens yta och utformning.

Om Fritidsbanken

Fritidsbanken Sverige är en ideell organisation där fler än 100 huvudmän som driver fritidsbanker är medlemmar. Det finns fritidsbanker från Kiruna i norr till Trelleborg i söder.

De lokala fritidsbankerna är som bibliotek, men istället för att låna ut böcker så lånar man sport- och fritidsutrustning. Alla är välkomna att gratis låna i 14 dagar. Förra året lånades det ut drygt 672 000 artiklar och Fritidsbanken bidrog till 1,5 miljoner timmar fysisk aktivitet som annars inte hade blivit av.

De flesta lokala fritidsbanker har en kommunal huvudman och följer alla samma lånevillkor, grafiska profil och digitala utlåningssystem. Nätverket av fritidsbanker hjälper varandra och utbyter erfarenheter och kunskap. Om någon fritidsbank har brist på utrustning, och någon annan har överskott, delar man med sig till varandra.

Verksamheten bygger på återbruk. Varje år skänks tonvis med utrustning (skidor, skridskor, fotbollar, innebandyklubbor, tält, trangiakök etc.) som Fritidsbanken servar och reparerar för att kunna låna ut utredning som är i toppskick vid användning.

Fritidshjälpmedel kommer inte in automatiskt till Fritidsbanken på samma sätt som övrig utrustning. Därför pågår just nu en särskild satsning där Fritidsbanken Sverige aktivt arbetar för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att låna ut utrustning för sport- och friluftsliv. Satsningen innebär bland annat att all personal på Fritidsbanken erbjuds utbildning om inkluderande bemötande, tillgänglighet och om produktkunskap för fritidshjälpmedel.

Fritidsbanken söker också, som en del av satsningen, aktivt efter fritidshjälpmedel som skulle kunna användas mer än den görs idag. Utrustningen placeras sedan på landets fritidsbanker så den blir tillgänglig för låntagare att använda. Fritidsbanken marknadsförs också aktivt till personer med funktionsnedsättning och närstående i hela landet som en plats där alla gratis kan låna sport- och fritidsutrustning.

I Stockholms stads budget för 2022 framkommer att idrottsnämnden vid behov ska bistå stadsdelsnämnden att starta fritidsbibliotek i minst två stadsdelar under 2022. I februari justerades uppdraget om fritidsbibliotek och idrottsnämndens ansvar utökades mot bakgrund av att det kommit in ansökningar om medel från fem stadsdelsnämnder.

Stadsledningskontoret har föreslagit att utvecklingen av fritidsbibliotek med fördel kan ske i samarbete med extern aktör.

Inkluderande och jämlikt att låna tillsammans

Människor har olika behov och önskemål. Någon har stora fötter, en annan har små, någon har en funktionsnedsättning och behöver specialanpassad utrustning och någon annan behöver ett par extra långa skidor. En styrka med Fritidsbanken är att en hel familj eller ett kompisgäng, kan hitta saker att låna på samma ställe utifrån allas olika förutsättningar. Det inkluderar och minskar risken för stigmatisering.

Personer med funktionsnedsättning vill precis som alla andra, göra saker tillsammans med andra. I det ingår också att gemensamt planera och skaffa utrustning innan man utför en aktivitet. Ett särskilt fritidshjälpmedelsbibliotek skulle inte skapa samma inkludering. Att som familj behöva besöka olika platser för att låna riskerar att skapa hinder så att aktiviteter inte bli av. Region Skåne och Region Kalmar har försökt sig på utlåningsverksamhet av fritidshjälpmedel som enbart riktar sig till låntagare med funktionsnedsättning. Deras erfarenhet är att det är svårt att nå ut och att utrustningen inte används i den utsträckning den skulle kunna göras. En orsak till detta skulle kunna vara att de inte har fått ta del av Fritidsbankens nätverk/verktyg och erfarenheter.

Behov av att prova olika saker för att vara delaktig i beslut om den egna fritiden
För att kunna prova på och vara delaktig i beslut om vad man vill göra på sin fritid behövs utrustning för olika typer av sporter och friluftaktiviteter. Det behövs utrustning som kompenserar för olika typer av funktionsnedsättning och det behövs utrustning som passar korta, långa, tunga och lätta personer.

Att skapa ett fritidshjälpmedelsbibliotek med tillräckligt brett utbud för att så många som möjligt ska kunna hitta något man vill och kan prova på blir därmed både kostsamt och omfattande. Det är mer effektivt att vara flera som arbetar tillsammans. Med Fritidsbanken ges låntagare inte bara tillgång till det utbud som finns i Stockholms stad, utan till hela nätverket av fritidsbankers utbud. Låntagare kan själva se vad som finns att låna genom det digitala utlåningssystemet Lagersaldo-Fritidsbanken. Inom kort kommer det också vara möjligt att boka fritidshjälpmedel i förväg.

I region Stockholm finns för närvarande 12 specialanpassade artiklar att låna via Fritidsbanken. Fritidsbanken Sverige jobbar aktivt för att hela tiden utöka utbudet och inom kort kommer samtliga fem fritidsbanker i regionen att ha någon typ av fritidshjälpmedel att låna ut.

Funktionsrätt Stockholms stad

Funktionsrätt Stockholms stads yttrande daterat den 23 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Fritidsbibliotek som idé

Fritidsbibliotek finns på flera håll i landet. Funktionsrätt på nationell och regional nivå samarbetar med Fritidsbanken Sverige som är en ideell organisation där fler än 100 huvudmän är medlemmar. De lokala fritidsbankerna är som bibliotek, men istället för att låna ut böcker så lånar man ut sport- och friluftsutrustning. De flesta lokala fritidsbanker har en kommunal huvudman.

Fritidshjälpmedel

Utrustning som underlättar för personer med funktionsnedsättning att ha en aktiv fritid görs som regel i begränsade upplagor och kostar därför relativt mycket. Vi tror att om möjlighet fanns att låna denna utrustning istället för att köpa, skulle fler kunna och vilja aktivera sig.

En utrustning som vi tycker att staden ska satsa på är eldrivna parcyklar, där man sitter bredvid varandra med varsitt par pedaler. Detta skulle göra att även synskadade kunde ta del av de cykelfrämjande insatserna i staden.

Separat fritidshjälpmedelsbibliotek

En risk med att skapa separata fritidshjälpmedelsbibliotek är att tillgängligheten till utrustningen blir geografiskt begränsad. Att som familj eller kompisgäng behöva besöka olika platser för att låna utrustning kan skapa trösklar som gör att den där aktiviteten eller utflykten riskerar att ställas in. Fritidsbanken lånar ut utrustning både till personer med och utan funktionsnedsättning och med sitt kommunala, regionala och till och med nationella nätverk kan de dela med sig av utrustning som kan skickas mellan deras enheter. Dessutom visar erfarenheter från Region Skåne och Region Kalmar att utlåningsverksamhet av fritidshjälpmedel som enbart riktar sig till låntagare med funktionsnedsättning har svårt att nå lika brett och att det gör att utrustningen inte används i den utsträckning man önskar.

Slutsats

Funktionsrätt Stockholms stad anser att motionen tar upp en viktig fråga som vi i retrospektiv har svårt att förstå att staden inte redan har i bruk. Vi föreslår att idrottsnämnden ges i uppdrag att starta ett flertal fritidsbanker i staden där fritidshjälpmedel självklart är inkluderade i sortimentet.

RBU Stockholm

RBU Stockholms yttrande daterat den 19 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Vi i Rörelsehindrade barn och ungdomar RBU i Stockholm ställer oss bakom denna motion.

Många av våra barn och ungdomar har svårt att få hjälpmedel utskrivna via habiliteringsinsatser för sina fritidsaktiviteter och vi anser att starta ett fritidshjälpmedelsbibliotek i Stockholm skulle öka möjligheterna att göra det som alla barn och ungdomar gör -att prova på olika hjälpmedel för en så delaktig fritid för våra barn och ungdomar med särskilda behov.

Det är enligt myndigheten för delaktighet och beredskap kostnaden för dessa fritidshjälpmedel som ligger bakom till att habiliteringarna ej skriver ut dem.

Det handlar ju om alla barn och ungdomars lika rätt till en fritid som alla andra barn.

Drömmen vore väl att habiliteringarna köper in hjälpmedel för gratis utlåning men detta med fritidshjälpmedelsbibliotek är ett fantastiskt initiativ för att skapa möjlighet till att få prova på hjälpmedel.

Motionens ansats tar sin utgångspunkt i såväl Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättningar mål 7 om meningsfull fritid, som Agenda 2030 liksom Barnkonventionens mål om barns rätt till fritid, kultur och lek och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Stiftarna av independent Living i Sverige (STIL)

STIL:s yttrande daterat den 7 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

STIL vill se ett samhälle för alla. Det inkluderar även fritidsaktiviteter. Personer med funktionsnedsättning har idag en mindre aktiv fritid än befolkningen i stort. Bristen på tillgänglighet och hjälpmedel är en starkt bidragande faktor till detta.

Fritidshjälpmedel förskrivs idag inte av region Stockholm. Det går förvisso att bekosta fritidshjälpmedel själv, eller korttidshyra vissa hjälpmedel (enklare rullstolar, personlyftar etc). Men personer med funktionsnedsättning tillhör också den grupp i samhället som har sämst ekonomi. För de allra flesta blir kostnaden en omöjlig ekvation att lösa. Hjälpmedel är ofta väldigt dyra – en enkel ramp kan exempelvis kosta flera tusen kronor. En ramp som man kanske bara behöver ett fåtal gånger, till exempel för att hälsa på släkt och vänner. En badrullstol eller liknande är ännu dyrare.

Det går naturligtvis att argumentera för att hjälpmedlet ska finnas på den plats man ska använda den. Stockholm Stad ska se till att alla offentliga anläggningar har en universell utformning så att så många som möjligt. Men en universell utformning räcker inte för alla, och för dessa individer måste alternativ finnas. Att kunna låna ett

fritidshjälpmedel är dessutom bra ifall man vill testa en aktivitet för att se om man gillar det.

Det är även positivt att förslaget gör gällande att även organisationer och föreningar ska kunna nyttja biblioteket för att göra sin verksamhet mer inkluderande.

STIL välkomnar därför förslaget om fritidshjälpmedelsbibliotek i Stockholm Stad och hoppas att fler kommuner följer efter.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Ersättaryttrande av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi)

Trösklarna för personer med funktionsnedsättning till en aktiv och meningsfull fritid är idag allt för höga. Det är därför positivt att förvaltningen delar vår uppfattning om att ett fritidshjälpmedelbibliotek kan vara en av flera åtgärder för att skapa en mer jämlik fritid.

Närhet till fritidshjälpmedelbibliotek är viktigt, däremot ser vi att det behövs en stadsövergripande ansvar för att garantera att kvaliteten och tillgången på fritidshjälpmedel håller likvärdig över hela staden. Precis motionen anför bekräftar Myndigheten för delaktighet i sin kartläggning att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjlighet till en aktiv fritid och på grund av bland annat bristande tillgänglighet, begränsad ekonomi eller avsaknad av socialt nätverk. Där har staden en direkt avgörande roll att möta det behovet.

Vidare vill vi också hänvisa till Stockholms stads Funktionshinderombudsmannens rapport 2021 som lyfter att pandemin framförallt slagit mot redan utsatta grupper och fördjupat skillnaderna i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Rapporten belyser att personer med funktionsnedsättning i mindre utsträckning deltar i hälsofrämjande aktiviteter. Framför allt gäller detta barn, unga och kvinnor.

Med ett fritidshjälpmedelbibliotek kan vi motverka strukturella skillnader i livsvillkor och minska riskerna för att personer som lever med funktionsnedsättningar ska drabbas av ohälsa, sämre ekonomi och försämrade livskvalité. Därför tror vi att ett fritidshjälpmedelsbibliotek är en viktig del i det arbetet.

Socialnämnden

Reservation av Karin Gustafsson m.fl. (S)

1. att socialnämnden bifaller motionen, samt
2. att därutöver anföra

Det är glädjande att förvaltningen delar vår uppfattning om att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjligheter till en aktiv fritid som andra och att man därmed ser positivt på att en ökad låneverksamhet då det kan skapa en mer jämlik fritid för personer med funktionsnedsättningar.

Närhet till fritidshjälpmedelbibliotek är viktigt, däremot ser vi att det behövs ett stadsövergripande ansvar för att garantera att kvaliteten och tillgången på fritidshjälpmedel håller likvärdig över hela staden. Precis motionen anför bekräftar

Myndigheten för delaktighet i sin kartläggning att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjlighet till en aktiv fritid och på grund av bland annat bristande tillgänglighet, begränsad ekonomi eller avsaknad av socialt nätverk. Där har staden en direkt avgörande roll att möta det behovet. Förvaltningen lyfter också att hjälpmedel skulle kunna förskrivas istället för att lånas - för att exempelvis undvika eventuella skaderisker om produkter används på fel sätt. Vi menar att ett stadsövergripande fritidshjälpmedelbibliotek i stadens egna regi också ger möjlighet att kräva att det finns tydligt regelverk för att undvika risken för skador m.m. genom exempelvis legitimerad personal.

Vidare vill vi också hänvisa till Stockholms stads Funktionshinderombudsmannens rapport 2021 som lyfter att pandemin framförallt slagit mot redan utsatta grupper och fördjupat skillnaderna i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Rapporten belyser att personer med funktionsnedsättning i mindre utsträckning deltar i hälsofrämjande aktiviteter. Framför allt gäller detta barn, unga och kvinnor.

Med ett fritidshjälpmedelbibliotek kan vi motverka strukturella skillnader i livsvillkor och minska riskerna för att personer som lever med funktionsnedsättningar ska drabbas av ohälsa, sämre ekonomi och försämras livskvalité. Därför tror vi att ett fritidshjälpmedelsbibliotek är en viktig del i det arbetet.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V)

Vänsterpartiet delar motionärernas syn på att möjligheten till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning måste förbättras. Personer med funktionsnedsättning har en mindre aktiv fritid än andra och det främsta skälet är att de inte har råd. Speciellt kvinnor med funktionsnedsättning har en sämre ekonomi än övriga i landet, vilket är oacceptabelt. Vänsterpartiet har varit drivande i att starta fritidsbibliotek i Stockholm och anser att detta är ett bra sätt att få fler att kunna delta i fritidsaktiviteter och att samtidigt dela på saker man använder sällan.

Att kostnaden för hjälpmedel är hindrande för deltagande i fritidsaktiviteter är ett problem och därför har vi varit emot regionens införande av avgifter på hjälpmedel. Vi anser att hjälpmedel ska ges kostnadsfritt till personer med funktionsnedsättning och skulle gärna se att det startades ett länsövergripande hjälpmedelsbibliotek i regionens regi för hjälpmedel som används mer sällan. Klistra in eller skriv text – 12 punkter

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Rashid Mohammed m.fl. (V)

Vi delar motionärernas syn på att möjligheten till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning måste förbättras. Personer med funktionsnedsättning har en mindre aktiv fritid än andra och det främsta skälet är att de inte har råd. Speciellt

kvinnor med funktionsnedsättning har en sämre ekonomi än övriga i landet, vilket är oacceptabelt. Vi har varit drivande i att starta fritidsbibliotek i Stockholm och anser att detta är ett bra sätt att få fler att kunna delta i fritidsaktiviteter och att samtidigt dela på saker man använder sällan.

Att kostnaden för hjälpmedel är hindrande för deltagande i fritidsaktiviteter är ett problem och därför har vi varit emot regionens införande av avgifter på hjälpmedel. Vi anser att hjälpmedel ska ges kostnadsfritt till personer med funktionsnedsättning och skulle gärna se att det startades ett länsövergripande hjälpmedelsbibliotek i regionens regi för hjälpmedel som används mer sällan.

Ersätтарыttrande av Karin Ploén (Fi) och Anna Jonazon m.fl. (S)

Vi välkomnar förvaltningens synpunkter på att fritidshjälpmedel behöver kompletteras med tydliga och tillgängliga instruktioner. Vi håller också med om att det behövs att i samarbete med regionen utreda behov samt ansvars- och kostnadsfördelning.

Trösklarna för personer med funktionsnedsättning till en aktiv och meningsfull fritid är idag allt för höga. Det är därför positivt att förvaltningen delar vår uppfattning om att ett fritidshjälpmedelsbibliotek kan vara en av flera åtgärder för att skapa en mer jämlik fritid.

Närhet till fritidshjälpmedelsbibliotek är viktigt, däremot ser vi att det behövs en stadsövergripande ansvar för att garantera att kvaliteten och tillgången på fritidshjälpmedel håller likvärdig över hela staden. Precis som motionen anför bekräftar Myndigheten för delaktighet i sin kartläggning att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjlighet till en aktiv fritid på grund av bland annat bristande tillgänglighet, begränsad ekonomi eller avsaknad av socialt nätverk. Där har staden en direkt avgörande roll att möta det behovet.

Vidare vill vi också hänvisa till Stockholms stads Funktionshinderombudsmannens rapport 2021 som lyfter att pandemin framförallt slagit mot redan utsatta grupper och fördjupat skillnaderna i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Rapporten belyser att personer med funktionsnedsättning i mindre utsträckning deltar i hälsofrämjande aktiviteter. Framför allt gäller detta barn, unga och kvinnor.

Vi vill att fritidshjälpmedel som regionen inte förskriver ska tillhandahållas så att personer med funktionsnedsättningar i behov av sådana inte exkluderas. Det kan handla om exempelvis ramper, strandrullstolar, liftar, cyklar som kan ta rullstolar m.m. Dessa fritidshjälpmedel kan nyttjas av såväl privatpersoner som av föreningslivet för att kunna tillgängliggöra sina aktiviteter och evenemang.

Med ett fritidshjälpmedelsbibliotek kan vi motverka strukturella skillnader i livsvillkor och minska riskerna för att personer som lever med funktionsnedsättningar ska

drabbas av ohälsa, sämre ekonomi och försämras livskvalité. Därför tror vi att en fritidshjälpsmedelsbibliotek är en viktig del i det arbetet.